

PILIETIŠKUMO SAMPRATA

Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa
2012 m. vasario 9 – 21 d., N = 1005

Vilnius - 2012

Turinys

1. Tyrimo metodika.....	3
2. Išvados	4
3. Tyrimo rezultatai.....	6
3.1. Pilietiškumo suvokimas	6
3.2. Rinkiminis aktyvumas.....	13
3.3. Parama ir labdara	16
3.4. Pilietinis aktyvumas	17
3.5. Dalyvavimas įvairių organizacijų veikloje	23
3.6. Pilietiškumo ugdymas.....	24

1. Tyrimo metodika

- ◆ **Tyrimo laikas:** 2012 m. vasario 9 – 21 d.
- ◆ **Respondentų skaičius:** N = 1005
- ◆ **Tyrimo objektas:** 18 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai
- ◆ **Apklauso būdas:** interviu respondento namuose
- ◆ **Atrankos metodas:** daugiapakopė, tikimybinė atranka. Respondentų atranka parengta taip, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas turėtų vienodą tikimybę būti apklaustas.
- ◆ **Duomenys persverti pagal lytį ir amžių**
- ◆ **Apklausa vyko:** Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Druskininkuose, Kauno, Alytaus, Šakių, Pakruojo, Šilutės, Utenos, Tauragės, Švenčionių, Raseinių, Kupiškio, Molėtų, Telšių, Akmenės, Mažeikių ir Ukmergės rajonuose. Tyrimas vyko 17 miestų ir 54 kaimuose.
- ◆ **Statistinių paklaidų, esant skirtingiems rezultatams, dydžiai:**

	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
N									
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

2. Išvados

Šių metų vasario mėn. 9-21 dienomis buvo atlikta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa, kurios tikslas buvo nustatyti, kiek pilietiškumas yra būdingas Lietuvos visuomenei. Buvo tiriama, kaip gyventojai suvokia pilietiškumą, kokios pilietiško žmogaus savybės yra būdingos jiems asmeniškai, koks yra Lietuvos gyventojų pilietinis aktyvumas (dalyvavimas rinkimuose, paramos ir labdaros teikimas, savo nuomonės reiškimas, dalyvavimas pilietinėse akcijose, dalyvavimas įvairių organizacijų veikloje).

Lietuvos gyventojų nuomone, ypač svarbios savybės, apibūdinančios pilietišką žmogų, yra sąžiningumas, dorumas, įstatymų laikymasis, dalyvavimas rinkimuose, pareigingas mokesčių mokėjimas. Taip pat pilietišką žmogų, Lietuvos gyventojų nuomone, turėtų būti savo šalies patriotu, domėtis savo šalies ekonominiu, socialiniu, politiniu gyvenimu, mokėti Lietuvos himną, žinoti Lietuvos istoriją, neemigruoti. Apklaustųjų nuomone, mažiausiai svarbu pilietiškam žmogui yra dalyvauti protesto akcijose.

Kalbėdami apie save, beveik visais atvejais respondentai sau rečiau priskirdavo pilietiško žmogaus savybes, negu kalbėdami apie idealų atvejį. Dažniausiai sau priskiriamos savybės buvo įstatymų laikymasis, sąžiningumas ir dorumas, pareigingas mokesčių mokėjimas.

Didžioji dauguma apklaustųjų save laiko pilietiškais žmonėmis, o beveik du trečdaliai didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais.

Atsakydami į klausimą, kodėl nedalyvauja ar ne visada dalyvauja rinkimuose, respondentai dažniausiai sakydavo, kad nėra už ką balsuoti, ir kad jie netiki, jog kas nors pasikeistų. Pasyviuosius respondentus aktyviau dalyvauti rinkimuose galėtų paskatinti galimybė balsuoti už žmones, o ne už partijas (taip atsakė daugiau kaip pusė pasyviųjų).

Dažniausiai Lietuvos gyventojai aukoja telefonu, t.y. skambindami ar siųsdami SMS žinutes specialiais numeriais. Antras pagal populiarumą rėmimo būdas – pinigais, daiktais paremiami pavieniai žmonės, pavyzdžiui, kaimynai. Trečias pagal populiarumą rėmimo būdas – aukos į aukų dėžutes.

Tik nedidelė Lietuvos gyventojų dalis per paskutiniuosius 12 mėnesių viešai reiškė savo pozicijas socialiniais, ekonominiais ir politiniais klausimais: pasirašė peticiją, rašė komentarus internete, dalyvavo viešose diskusijose, protesto akcijose. Dažniausiai tai darė besimokantis jaunimas, turintieji aukštąjį išsilavinimą, gaunantys aukštesnes pajamas, vilniečiai.

Taip pat tik nedidelė apklaustųjų dalis dalyvavo piketuose, demonstracijose. Nedalyvavusieji dažniausiai nurodė, kad jie netiki, jog jų dalyvavimas ką nors pakeistų. Vis tik beveik du trečdaliai Lietuvos gyventojų mano, kad lietuviai per retai reiškia savo poziciją protestuodami, piketuodami.

Kalbant apie dalyvavimą įvairių organizacijų veikloje, respondentai dažniausiai nurodydavo laisvalaikio, bendrų pomėgių ir interesų grupes (26%). Religinių bendruomenių, NVO, politinių organizacijų ir profsąjungų veikloje respondentai dalyvauja rečiau: jas nurodė 4-13%.

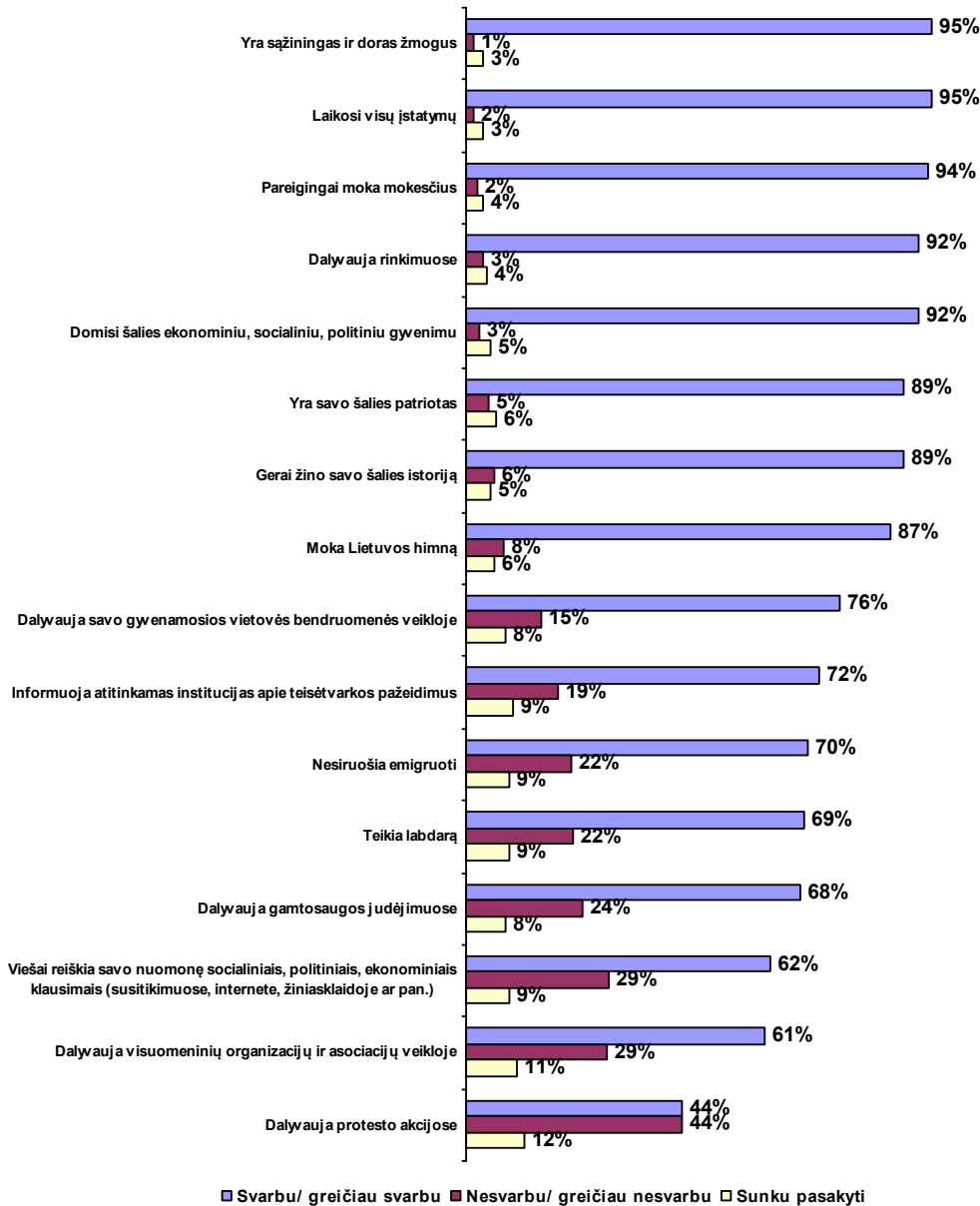
Labiausiai, respondentų nuomone, pilietiškumą ugdo mokykla, šeima. Nemažai įtakos, ugdant pilietiškumą, turi ir žiniasklaida. Lietuvos gyventojų nuomone, prie pilietiškumo ugdymo daugiau negu dabar turėtų prisidėti valstybės institucijos, darbovietė ir žiniasklaida.

3. Tyrimo rezultatai

3.1. Pilietiškumo suvokimas

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kokias savybes Lietuvos gyventojai priskiria pilietiškam žmogui. Iš viso buvo pateikta 16 savybių, kurios gali tikti pilietiško žmogaus apibūdinimui (1 pav.).

1 pav. Jūsų nuomone, kiek svarbios šios charakteristikos apibūdinant pilietišką žmogų?
Suminiai atsakymai: svarbu ir greičiau svarbu; nesvarbu ir greičiau nesvarbu

1 paveiksle yra pavaizduoti suminiai kiekvienos charakteristikos vertinimai: svarbu ir greičiau svarbu, o taip pat nesvarbu ir greičiau nesvarbu. Kadangi beveik apie visas pateiktas sąrašas savybes daugiau negu pusė respondentų sakė, kad jos yra svarbios arba greičiau svarbios apibūdinant pilietišką žmogų, ir tai neleidžia išskirti ryškesnių grupių, padedančių apibrėžti pilietiško žmogaus sąvoką, todėl visos savybės buvo nagrinėjamos ir pagal stipriausią atsakymą "svarbu". Pagal tai galima išskirti 3 pilietišką žmogų charakterizuojančias grupes (1 lentelė). Pirmoji pilietišką žmogų apibūdinančių savybių grupė yra daugiau susieta su valstybės gyvenimu (mokesčiai, rinkimai, įstatymai). Antroji grupė daugiau susieta su intelektualine veikla (domėjimasis šalies gyvenimu, istorija, patriotizmas). Trečioji grupė apima aktyvius individualius gyventojų veiksmus (dalyvavimas įvairiuose judėjimuose, reagavimas į pažeidimus, labdaros teikimas ir pan.).

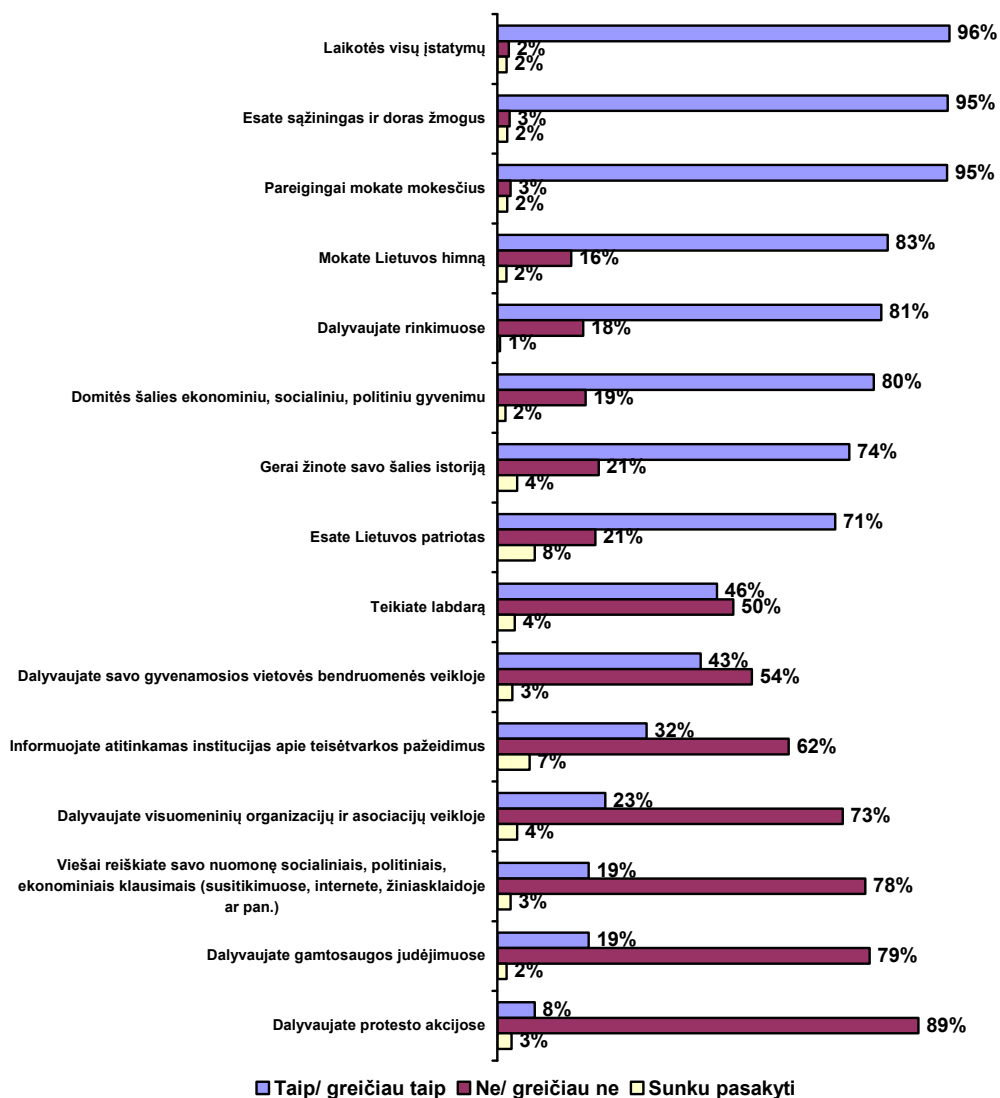
1 lentelė. Pilietišką žmogų apibūdinančios charakteristikos (atsakymai „svarbu“)

Savybių grupė	Savybės
Ypač svarbios savybės (pasirinko atsakymą „svarbu“: 72 - 77% respondentų):	<ul style="list-style-type: none"> - sąžiningumas ir dorumas (77%); - įstatymų laikymasis (77%); - dalyvavimas rinkimuose (72%); - pareigingas mokesčių mokėjimas (70%).
Svarbios savybės (pasirinko atsakymą „svarbu“: 49 - 60% respondentų)	<ul style="list-style-type: none"> - buvimas savo šalies patriotu (60%); - domėjimasis šalies ekonominiu, socialiniu, politiniu gyvenimu (59%); - šalies himno mokėjimas (57%); - savo šalies istorijos žinojimas (51%); - nusiteikimas neemigruoti (49%).
Mažiau svarbios savybės (pasirinko atsakymą „svarbu“: 21 - 39% respondentų)	<ul style="list-style-type: none"> - dalyvavimas savo gyvenamosios vietovės bendruomenės veikloje (39%); - informavimas apie teisėtvarkos pažeidimus (37%); - labdaros teikimas (35%); - dalyvavimas visuomeninių organizacijų ir asociacijų veikloje (31%); - dalyvavimas gamtosaugos judėjimuose (29%); - viešas savo nuomonės reiškimas (29%); - dalyvavimas protesto akcijose (21%).

Mažiausiai svarbi charakteristika – dalyvavimas protesto akcijose. Ji surinko po vienodą skaičių tiek teigiančių, kad ši savybė yra svarbi/ greičiau svarbi (44%), tiek teigiančių, kad nesvarbi/ greičiau nesvarbi (44%) pilietiško žmogaus apibūdinimui. Tai vienintelė savybė, kurią vertinant kai kuriose socialinėse – demografinėse grupėse buvo daugiau neigiamų, negu teigiamų vertinimų.

Išsiaiškinus, kiek svarbi kiekviena savybė, kuri galėtų apibūdinti pilietišką žmogų, respondentų buvo prašoma nurodyti, kiek šios charakteristikos tinka jiems patiems apibūdinti (2 pav.).

2 pav. Sau priskiriamos pilietiškos savybės. Suminiai atsakymai: taip ir greičiau taip; ne ir greičiau ne

Absoliuti dauguma respondentų (95-96%) nurodė, kad jie laikosi visų įstatymų, yra sąžiningi ir dori, pareiškiantys mokėti mokesčius. Tokie atsakymai dominavo visose socialinėse – demografinėse grupėse.

Dauguma apklaustųjų (71-83%) taip pat nurodė, kad jie moka Lietuvos himną, dalyvauja rinkimuose, domisi šalies ekonominiu, socialiniu, politiniu gyvenimu, gerai žino savo šalies istoriją, yra Lietuvos patriotai. Daugiau mokančių Lietuvos himną yra tarp respondentų iki 40 m. amžiaus (87%), turinčių aukštąjį išsilavinimą (91%). Dalyvavimas rinkimuose priklauso nuo respondentų amžiaus, socialinės padėties, išsilavinimo, gaunamų pajamų. Dažniau rinkimuose nedalyvauja jaunimas (teigia, kad nedalyvauja: iki 29 m. amžiaus – 32%; tuo tarpu tarp 60 m. ir vyresnių respondentų nedalyvaujančių yra 11%), žemesnio išsilavinimo respondentai (nedalyvauja rinkimuose: su nebaigtu viduriniu išsilavinimu – 27%, su aukštuoju išsilavinimu – 12%), gaunantys žemesnes pajamas (31%), nedirbantys (32%). Daugiau nežinančių savo šalies istorijos yra tarp neturinčių vidurinio išsilavinimo (40%), respondentai, gaunantys mažas pajamas (32%). Rečiau save patriotais vadina respondentai su nebaigtu viduriniu (atsakymai „nesu“ ir „greičiau nesu savo šalies patriotas“ – 29%), žemesnių pajamų grupė (atsakymai „nesu“ ir „greičiau nesu savo šalies patriotas“ – 31%), bedarbiai (atsakymai „nesu“ ir „greičiau nesu savo šalies patriotas“ – 32%), kaimo žmonės (atsakymai „nesu“ ir „greičiau nesu savo šalies patriotas“ – 29%).

Kalbant apie kitas savybes, kurios galėtų būti panaudojamos pilietiško žmogaus apibūdinimui, dominavo teigiantys, kad tų savybių neturi. T.y. daugiau buvo teigiančių, kad neteikia labdaros, nedalyvauja bendruomenės gyvenime, neinformuoja atitinkamų institucijų apie teisėtvarkos pažeidimus, nedalyvauja visuomeninių organizacijų veikloje, nereiškia viešai savo nuomonės, nedalyvauja gamtosaugos judėjimuose, protesto akcijose.

Daugiau teikiančių labdarą yra tarp moterų (51%), 30-59 m. amžiaus grupėje (52%), tarp turinčių aukštąjį išsilavinimą (58%), tarp turtingesnių respondentų (60%), tarp didžiųjų miestų gyventojų (58%). Savo bendruomenės veikloje dažniau dalyvauja turintys aukštąjį išsilavinimą (60%), didžiųjų miestų gyventojai (52%), turtingesnė respondentų grupė (57%). Apie teisėtvarkos pažeidimus informuoti atitinkamas institucijas labiau linkę yra 30-39 m. amžiaus respondentai (45%), turintys aukštąjį išsilavinimą (47%), turtingesnė respondentų grupė (47%), vilniečiai (52%). Aktyviau dalyvauja visuomeninių organizacijų ir asociacijų veikloje turintys aukštąjį išsilavinimą (35%), besimokantis jaunimas (39%), aukštesnių pajamų grupė (31%). Viešas savos nuomonės reiškimas labiau būdingas yra turintiems

aukštąjį išsilavinimą (35%), aukštesnių pajamų grupei (31%). Gamtosaugos judėjimuose dažniau dalyvauja turintys aukštąjį išsilavinimą (31%), besimokantis jaunimas (32%), aukštesnių pajamų grupė (33%), vilniečiai (28%).

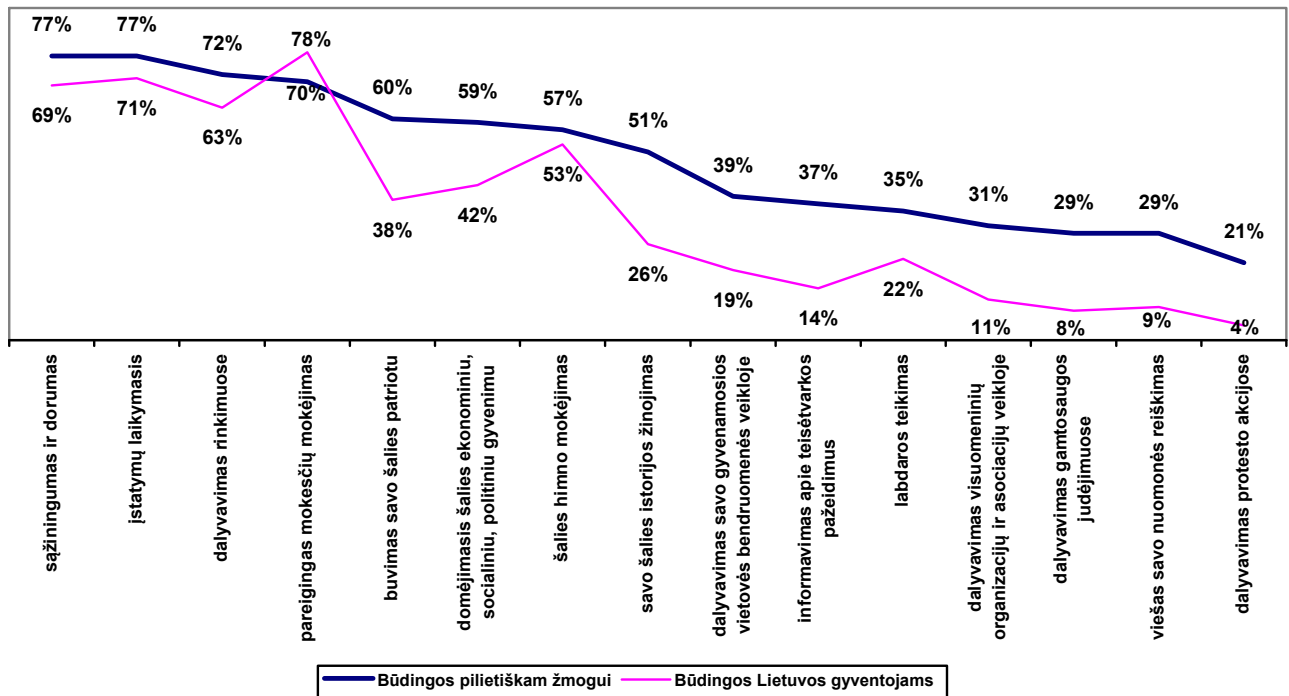
Panagrinėsime rezultatus pagal atsakymus „svarbu“ ir palyginsime, kaip pilietiškumą charakterizuojančios savybės atitinka pačius respondentus (2 lentelė).

2 lentelė. Pilietišką žmogų apibūdinančių ir respondentams būdingų charakteristikų palyginimas (atsakymai „svarbu pilietiškam žmogui“ ir „taip, turiu tokią savybę“)

Savybių grupė	Priskiriamos pilietiškam žmogui (atsakymai „svarbu“)	Respondentų priskiriamos sau (atsakymai „taip“)
Ypač svarbios savybės		
sąžiningumas ir dorumas	77%	69%
įstatymų laikymasis	77%	71%
dalyvavimas rinkimuose	72%	63%
pareigingas mokesčių mokėjimas	70%	78%
Svarbios savybės		
buvimas savo šalies patriotu	60%	38%
domėjimasis šalies ekonominiu, socialiniu, politiniu gyvenimu	59%	42%
šalies himno mokėjimas	57%	53%
savo šalies istorijos žinojimas	51%	26%
Mažiau svarbios savybės		
dalyvavimas savo gyvenamosios vietovės bendruomenės veikloje	39%	19%
informavimas apie teisėtvarkos pažeidimus	37%	14%
labdaros teikimas	35%	22%
dalyvavimas visuomeninių organizacijų ir asociacijų veikloje	31%	11%
dalyvavimas gamtosaugos judėjimuose	29%	8%
viešas savo nuomonės reiškimas	29%	9%
dalyvavimas protesto akcijose	21%	4%

Tie patys rezultatai yra pavaizduoti dviejų kreivių pagalba, kurių viena atvaizduoja pilietiškam žmogui priskiriamų savybių svarbą, o kita – Lietuvos gyventojams būdingas savybes (3 pav.).

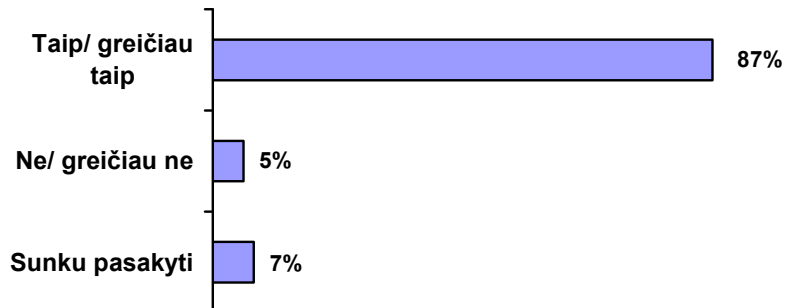
3 pav. Pilietiško žmogaus savybių palyginimas su Lietuvos gyventojams būdingomis savybėmis. Atsakymai „svarbu pilietiškam žmogui“ ir „taip, turiu tokią savybę“

Grafike matome, kad kuo svarbesnė pilietiško žmogaus apibūdinimui yra savybė, tuo dažniau ji yra priskiriama ir sau pačiam – kreivės yra beveik lygiagrečios. Sau priskiriamų savybių kreivė yra žemiau, negu pilietiško žmogaus savybių kreivė, t.y. respondentai mano, kad jie nėra pasiekę pilietiško idealo. Išimtį sudaro viena savybė – mokesčių mokėjimas. Galima spėti, kad čia respondentai turi omeny komunalinius mokesčius, kuriuos dauguma moka laiku.

Respondentams buvo pateiktas ir apibendrinantis klausimas – ar jie laiko save pilietišku žmogumi (4 pav.).

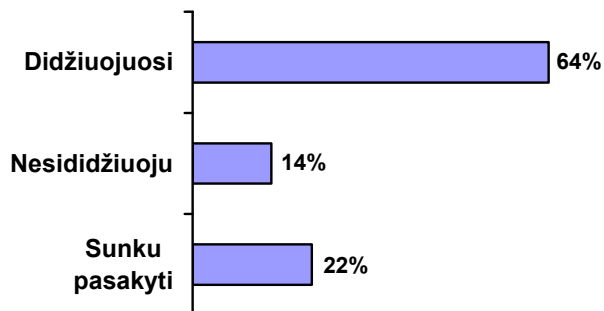
4 pav. Ar Jūs laikote save pilietišku žmogumi?

Pilietišku žmogumi save laiko didžioji dauguma respondentų (87%). Tai būdinga visoms socialinėms demografinėms grupėms.

Taip pat buvo pateiktas klausimas, ar didžiuojasi respondentai būdami Lietuvos piliečiais. Du trečdaliai (64%) Lietuvos gyventojų didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais (5 pav.).

5 pav. Ar didžiuojatės būdamas Lietuvos piliečiu?

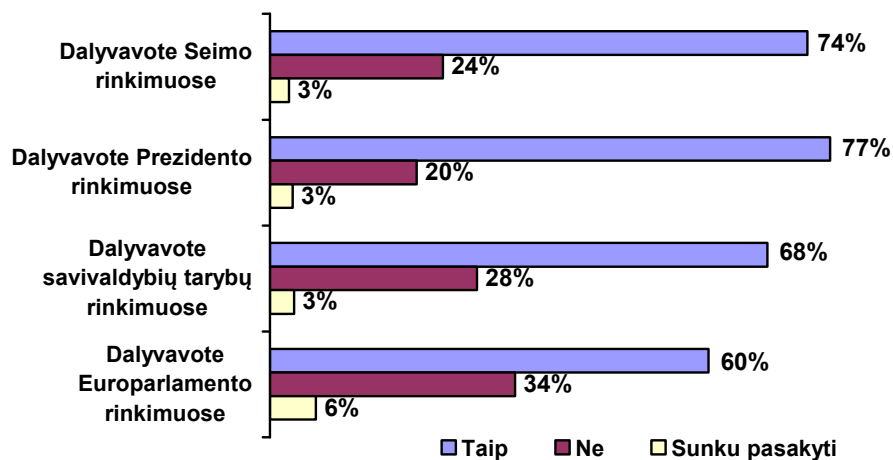

Kiek labiau didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais vyresni Lietuvos gyventojai, besimokantis jaunimas, didžiųjų miestų gyventojai. Mažiau linkę didžiuotis Lietuvos piliečiais bedarbiai, gaunantys žemesnes pajamas respondentai, kaimo žmonės.

3.2. Rinkiminis aktyvumas

Dauguma respondentų nurodė, kad per paskutiniuosius 4 metus jie dalyvavo Seimo, Prezidento, savivaldybių tarybų, Europarlamento rinkimuose (6 pav.). Tai žymiai daugiau negu parodo Vyriausiosios rinkimų komisijos pateikiami duomenys. Šis skirtumas yra nuolat fiksuojamas apklausose ir gali būti aiškinamas keliomis priežastimis: dalis gyventojų, kurie yra rinkiminiuose sąrašuose, dirba užsienyje, kur balsuoja tik nedidelė dalis. Apklausti respondentai paprastai yra aktyvesnė visuomenės dalis, kurie nori bendrauti su interviuotoju, išsakyti savo nuomonę. Šie respondentai taip pat dažniau dalyvauja rinkimuose.

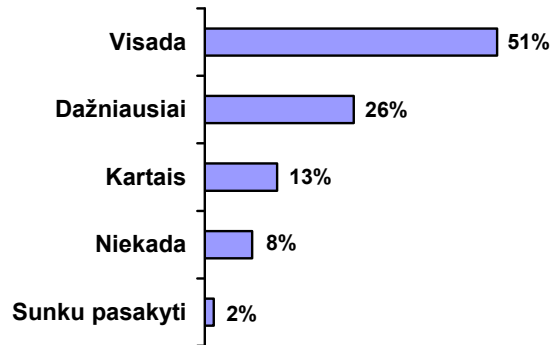
6 pav. Dalyvavimas rinkimuose per paskutiniuosius ketverius metus

Aktyvesni rinkimuose yra vyresni Lietuvos gyventojai, turintys aukštąjį išsilavinimą, gaunantys didesnes pajamas, vilniečiai.

Paprašyti nurodyti, kaip dažnai dalyvauja rinkimuose, pusė respondentų (51%) atsakė, kad rinkimuose dalyvauja visada (7 pav.), ketvirtadalis (26%) – dažnai, 13% - kartais, o 8% niekada nedalyvauja rinkimuose.

7 pav. Dalyvavimo rinkimuose dažnumas

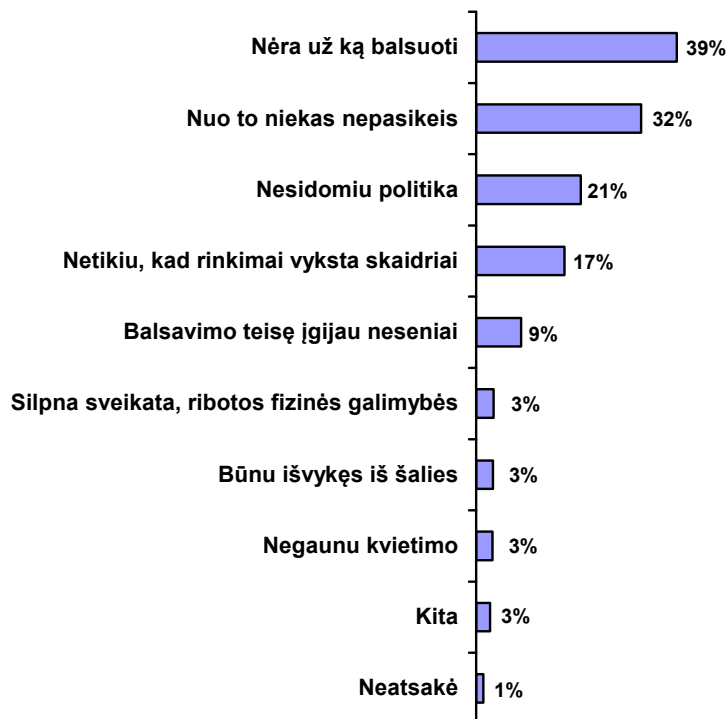

Vėlgi aktyviau rinkimuose dalyvauja vyresni Lietuvos gyventojai, turintys aukštąjį išsilavinimą, vilniečiai.

Pasyvesnių respondentų buvo klausama, kodėl jie rinkimuose dalyvauja tik kartais arba apskritai juose nedalyvauja (8 pav.).

8 pav. Kodėl Jūs dalyvaujate rinkimuose tik kartais arba apskritai juose nedalyvaujate?

Atsakymai nedalyvaujančių arba tik kartais dalyvaujančių rinkimuose (N=227), galimi keli atsakymai

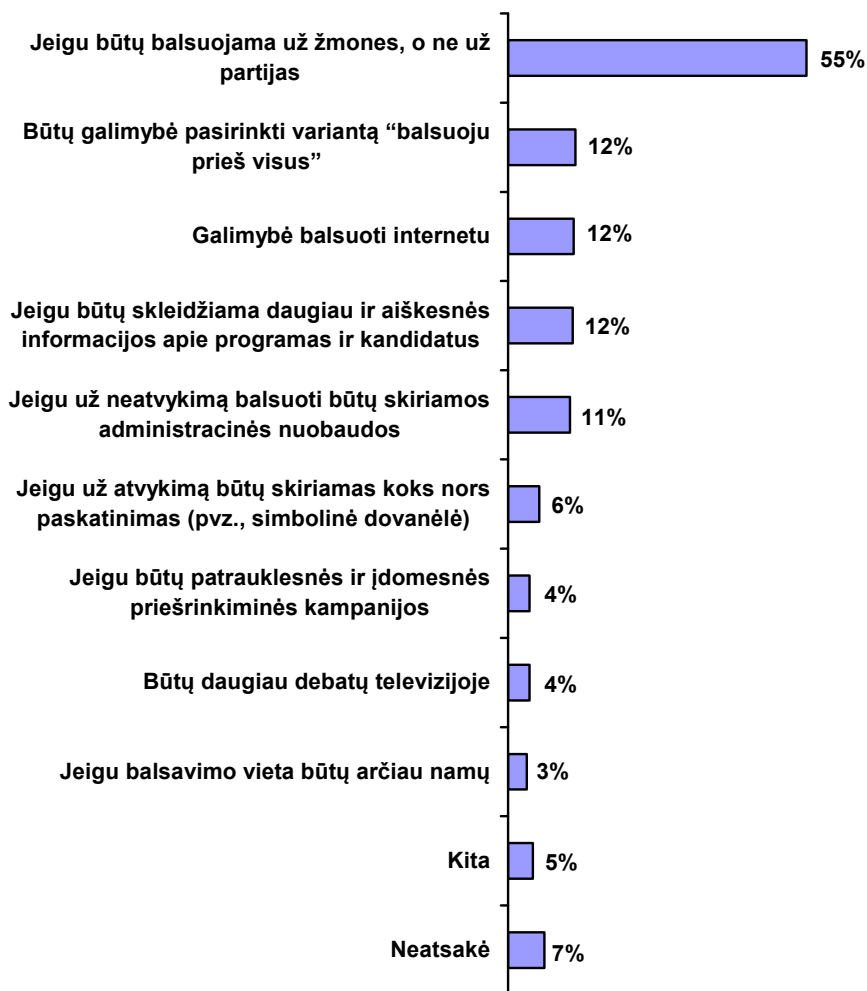

Dažniausiai į rinkimus neatvykstama dėl to, kad, respondentų teigimu, rinkiminius sąrašuose nebūna tinkamų kandidatų (39%), balsavimo rezultatai nieko nekeičia (32%), respondentai nesidomi politika (21%) ir netiki, kad rinkimai vyksta skaidriai (17%).

Fizines priežastis (sveikata, išvykęs iš šalies, negauna kvietimo) nurodė tik nedidelė dalis apklaustųjų.

55% gyventojų, kurie retai dalyvauja rinkimuose arba juose apskritai nedalyvauja, paskatintų ateiti į rinkimus galimybė balsuoti už konkrečius žmones, o ne už partijas (9 pav.).

9 pav. Kas galėtų paskatinti Jus dalyvauti visuose rinkimuose? Atsakymai nedalyvaujančių arba tik kartais dalyvaujančių rinkimuose (N=227), galimi keli atsakymai

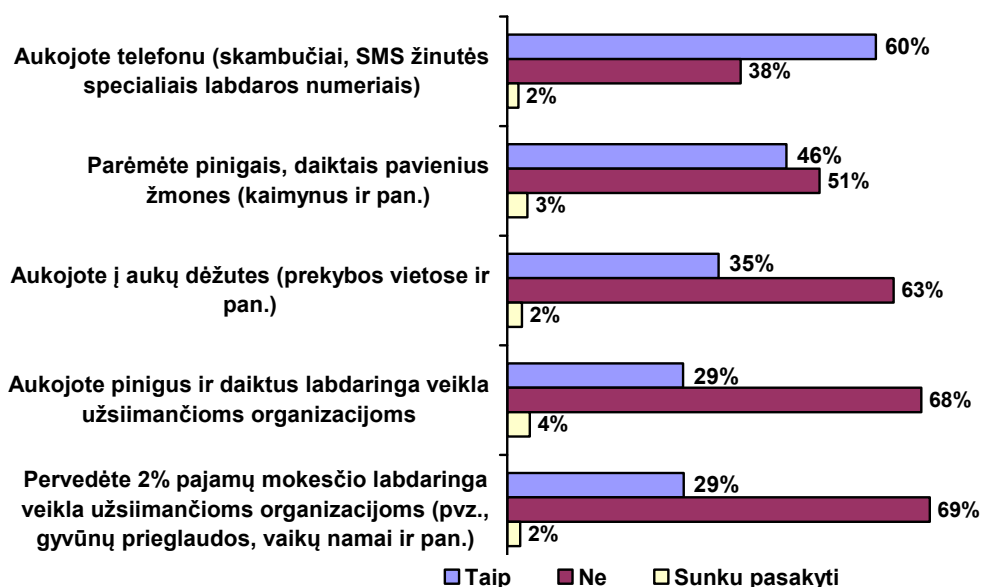

Kitos priežastys, galinčios padidinti balsavimo aktyvumą, buvo minimos žymiai rečiau: jeigu būtų galimybė pasirinkti variantą “balsuoju prieš visus”, galimybė balsuoti internetu, jeigu būtų daugiau informacijos, jei už neatvykimą balsuoti būtų skiriamos baudos.

3.3. Parama ir labdara

Šis klausimų blokas buvo skirtas išsiaiškinti, ar Lietuvos gyventojai teikia labdarą (10 pav.).

10 pav. Per paskutiniuosius 12 mėnesių teikė paramą ir labdarą

Dažniausiai Lietuvos gyventojai (60%) aukoja telefonu, t.y. skambindami ar siųsdami SMS žinutes specialiais numeriais. Dažniau tokia forma aukoja 30-49 m. respondentai (69%), turintys aukštąjį išsilavinimą (72%), specialistai (81%), aukštesnių pajamų grupė (72%).

Antras pagal populiarumą rėmimo būdas (46%) – pinigais, daiktais paremiami pavieniai žmonės, pavyzdžiui, kaimynai. Kiek dažniau pavienius žmones remia 30-49 m. amžiaus respondentai (52%), su aukštuoju išsimokslinimu (59%), specialistai (62%), aukštesnių pajamų grupė (64%).

Trečias pagal populiarumą rėmimo būdas – aukos į aukų dėžutes (35%). Tarp turinčių aukštąjį išsilavinimą, paaukojusių į aukų dėžutes per paskutiniuosius 12 mėnesių, yra 43%, tarp specialistų - 53%, besimokančio jaunimo - 42%, didžiųjų miestų gyventojų – 49%.

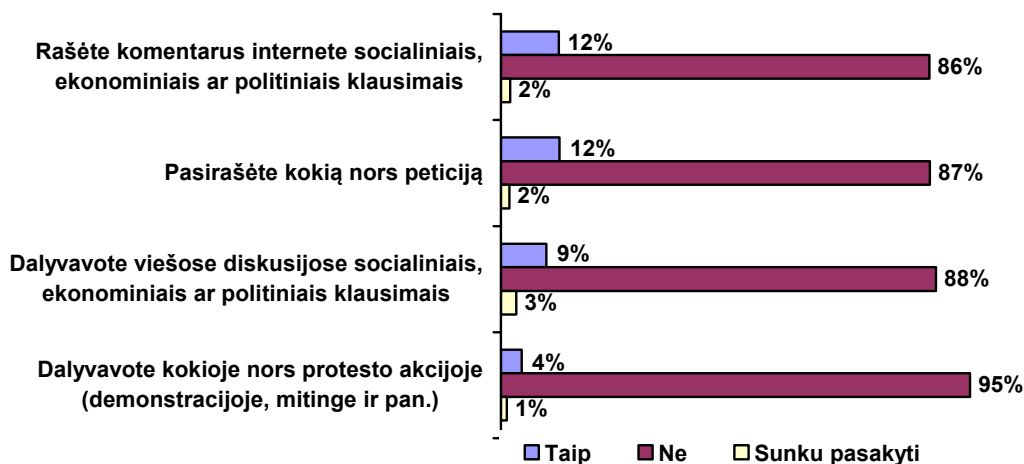
29% Lietuvos gyventojų aukojo pinigus ir daiktus labdaringa veikla užsiimančioms organizacijoms. Tarp turinčių aukštąjį išsilavinimą tokių yra 42%, tarp specialistų – 49%, aukštesnių pajamų grupėje – 43%.

2% pajamų mokesčio labdaringa veikla užsiimančioms organizacijoms pervedė 29% respondentų. Dažniau šioms organizacijoms perveda dirbantieji (30-59 m. – 40%), su aukštesniu (46%), specialistai (55%), aukštesnių pajamų grupė (52%).

3.4. Pilietinis aktyvumas

Respondentų buvo klausiama apie tam tikrus pilietinio aktyvumo pasireiškimus. Buvo prašoma pasakyti, ar jie per paskutiniuosius 12 mėnesių dalyvavo kokiose nors protesto akcijose, pasirašė peticiją, rašė komentarus internete, dalyvavo viešoje diskusijoje (11 pav.). Tai, kaip taisyklė, vienkartinės akcijos.

11 pav. Ar per paskutiniuosius 12 mėnesių Jūs...

12% respondentų teigė, kad jie pasirašė kokią nors peticiją per paskutiniuosius 12 mėnesių. Dažniau tai darė besimokantis jaunimas (24%), turintys aukštąjį išsilavinimą (27%), aukštesnių pajamų grupė (24%), vilniečiai (23%).

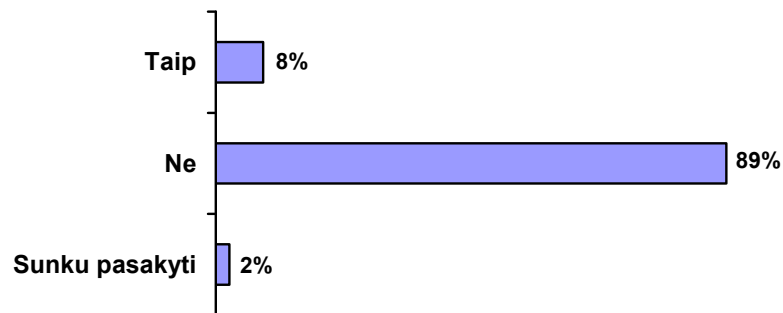
Komentarus internete socialiniais, politiniais ar ekonominiais klausimais rašė taip pat 12% apklaustųjų. Dažniau tai turintys aukštąjį išsilavinimą (22%), besimokantis jaunimas (29%), aukštesnių pajamų grupė (27%).

Viešose diskusijoje dalyvauti teko 9% respondentų. Daugiau dalyvavusių tarp turinčių aukštąjį išsilavinimą (17%), besimokančio jaunimo (20%), aukštesnių pajamų grupėje (18%).

Kokioje nors protesto akcijoje dalyvavo 4% apklaustųjų. Kiek aktyvesni yra turintys aukštąjį išsilavinimą (8%), besimokantis jaunimas (11%), vilniečiai (10%).

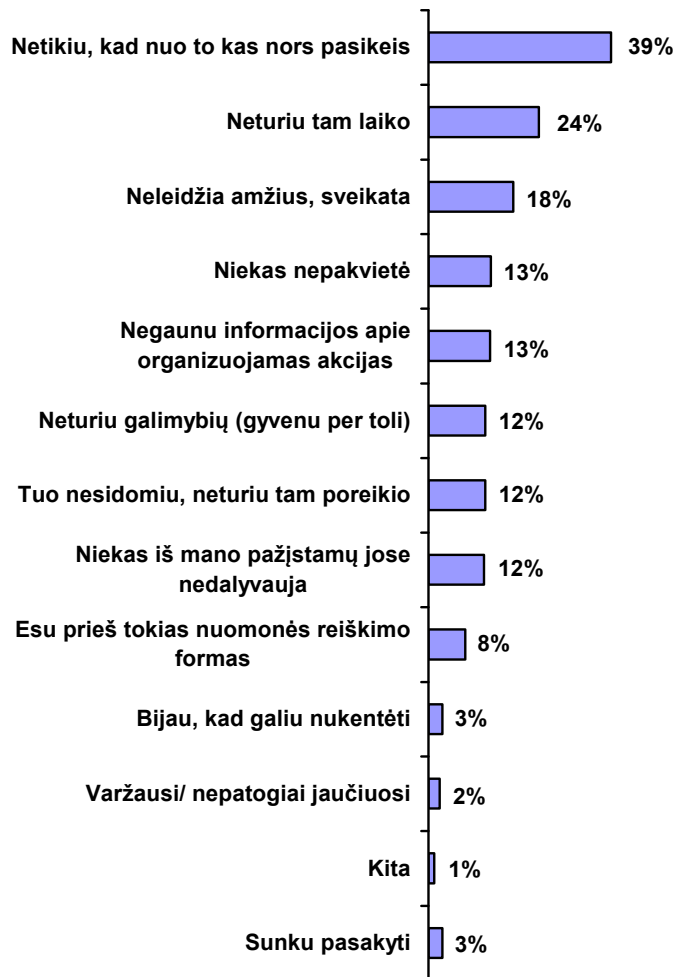
Per paskutiniuosius 5 metus kokiose nors pilietinėse akcijose, pvz., demonstracijose, piketuose ir pan., dalyvavo 8% Lietuvos gyventojų (12 pav.).

12 pav. Ar Jūs per paskutiniuosius 5 metus dalyvavote kokiose nors pilietinėse akcijose (demonstracijose, piketuose ir pan.)?

Respondentų, kurie nedalyvavo per paskutiniuosius 5 metus jokiaje protesto akcijoje, buvo prašoma pasakyti, dėl kokių priežasčių jie nedalyvauja tokiuose renginiuose (13 pav.).

13 pav. Kodėl Jūs nedalyvaujate įvairiose demonstracijose, piketuose ir pan.? Atsakymai respondentų, kurie per paskutinius 5 metus nedalyvavo jokiose pilietinėse akcijose (N=898), galimi keli atsakymai

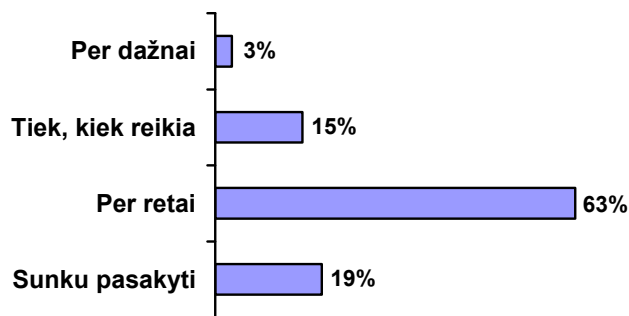

Pagrindinė priežastis, kodėl gyventojai nedalyvauja protesto akcijose ir judėjimuose – pesimizmas, t.y. netikėjimas, kad nuo tokių veiksmų kas nors keistųsi (39%). Ketvirtadalis (24%) nurodė, kad neturi laiko tokiems dalykams.

Žymiai dažniau, nei kitos socialinės demografinės grupės, laiko trūkumą nurodė besimokantis jaunimas (43%). Sveikatą kaip kliūtį dažniau nurodė pensininkai (54%). Nurodė, kad gyvena per toli, net 25% kaimo gyventojų.

Didesnės respondentų dalies nuomone, Lietuvos gyventojai per retai reiškia savo poziciją protestuodami, piketuodami ir pan. (14 pav.).

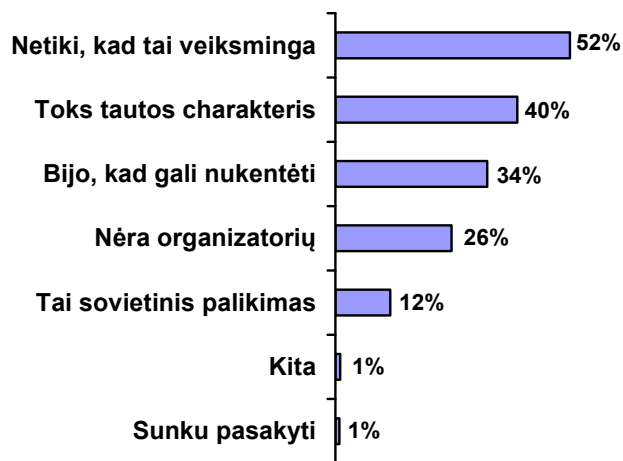
14 pav. Ar, Jūsų nuomone, Lietuvos žmonės per dažnai, tiek, kiek reikia ar per retai reiškia savo poziciją protestuodami, piketuodami ir pan.?

Įsitikinimas, kad Lietuvos gyventojai per retai protestuoja, piketuoja yra būdingas visoms socialinėms demografinėms grupėms.

Respondentų, kurie mano, kad Lietuvos gyventojai aktyviai reiškia savo poziciją protesto akcijose per retai, buvo klausama, kokios to pasyvumo priežastys (15 pav.).

15 pav. Kodėl, Jūsų nuomone, Lietuvos žmonės retai reiškia nepasitenkinimą protestuodami, piketuodami ir pan.? Atsakymai manančių, kad Lietuvos žmonės per retai reiškia nepasitenkinimą protestuodami (N=634), galimi keli atsakymai

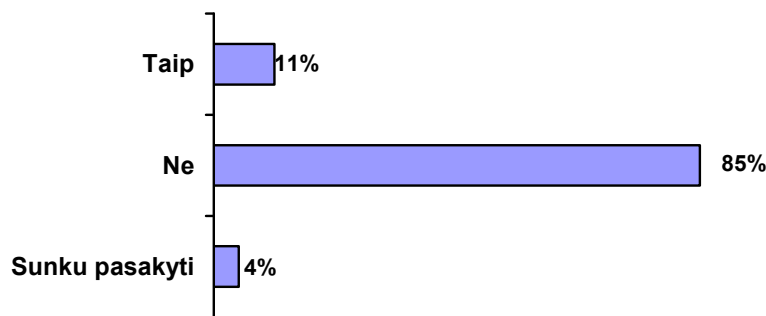

Dažniausiai respondentai teigė, kad Lietuvos gyventojai per retai reiškia savo poziciją protestuodami, piketuodami ar pan., nes netiki tokių akcijų veiksmingumu (52%), nes toks yra tautos charakteris (40%), taip pat yra manoma, kad žmonės bijo nukentėti (34%), kad trūksta tokių renginių organizatorių (26%).

Dažniau, negu kitos socialinės – demografinės grupės, tikėjimo veiksmingumu stoką minėjo besimokantis jaunimas (65%), tautos charakterį – rajonų centrų gyventojai (56%), baimę nukentėti – kaimo gyventojai (45%), organizatorių trūkumą – 50-59 m. respondentai (37%).

11% respondentų per pastaruosius 5 metus reiškė savo nuomonę, teikė pasiūlymus socialiniais, ekonominiais, politiniais klausimais raštu, telefonu ar internetu valstybės institucijoms, nevyriausybinėms organizacijoms, žiniasklaidai (16 pav.).

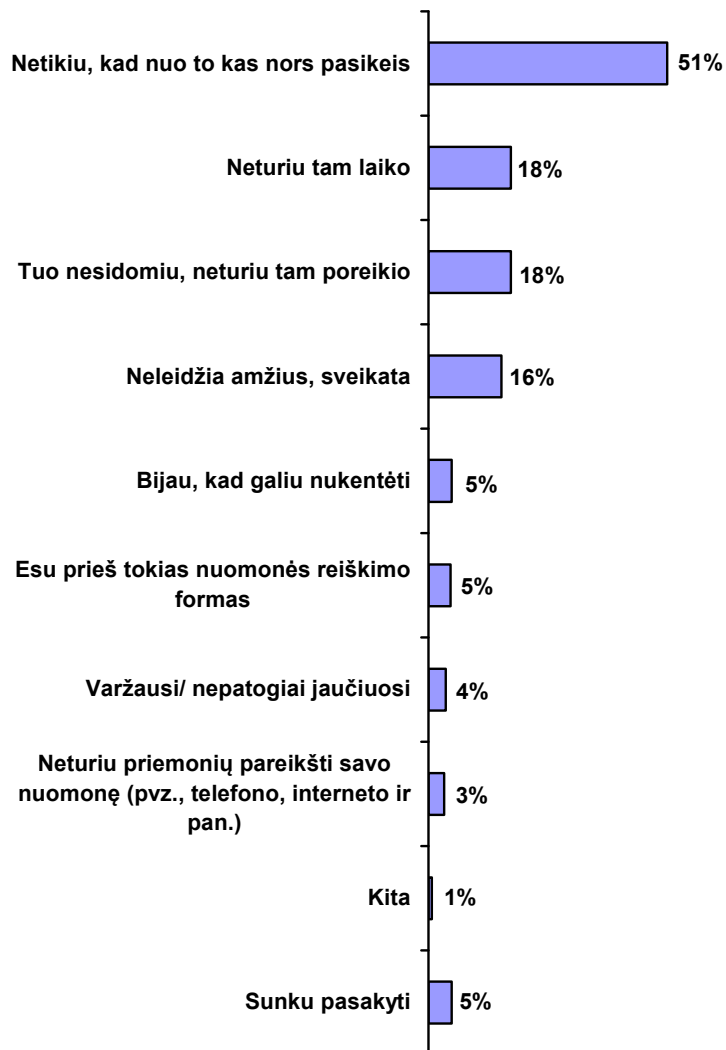
16 pav. Ar Jūs per paskutiniuosius 5 metus reiškėte savo nuomonę, teikėte pasiūlymus socialiniais, politiniais ar ekonominiais klausimais raštu, telefonu ar internetu valstybės institucijoms, nevyriausybinėms organizacijoms, žiniasklaidai?

Dažniau savo nuomonę viešai reiškė turintys aukštąjį išsilavinimą (23%), besimokantis jaunimas (21%), aukštesnių pajamų grupė (24%).

Kalbant apie priežastis, kodėl respondentai nereiškė savo nuomonės ar neteikė pasiūlymų, buvo atsakoma panašiai, kaip ir į klausimą apie dalyvavimą protesto akcijose (17 pav.).

17 pav. Kodėl Jūs nereiškėte nuomonės, neteikėte pasiūlymų socialiniais, politiniais ar ekonominiais klausimais raštu, telefonu ar internetu valstybės institucijoms, nevyriausybinėms organizacijoms, žiniasklaidai? Atsakymai respondentų, kurie nereiškė savo nuomonės per paskutinius 5 metus (N=854), galimi keli atsakymai

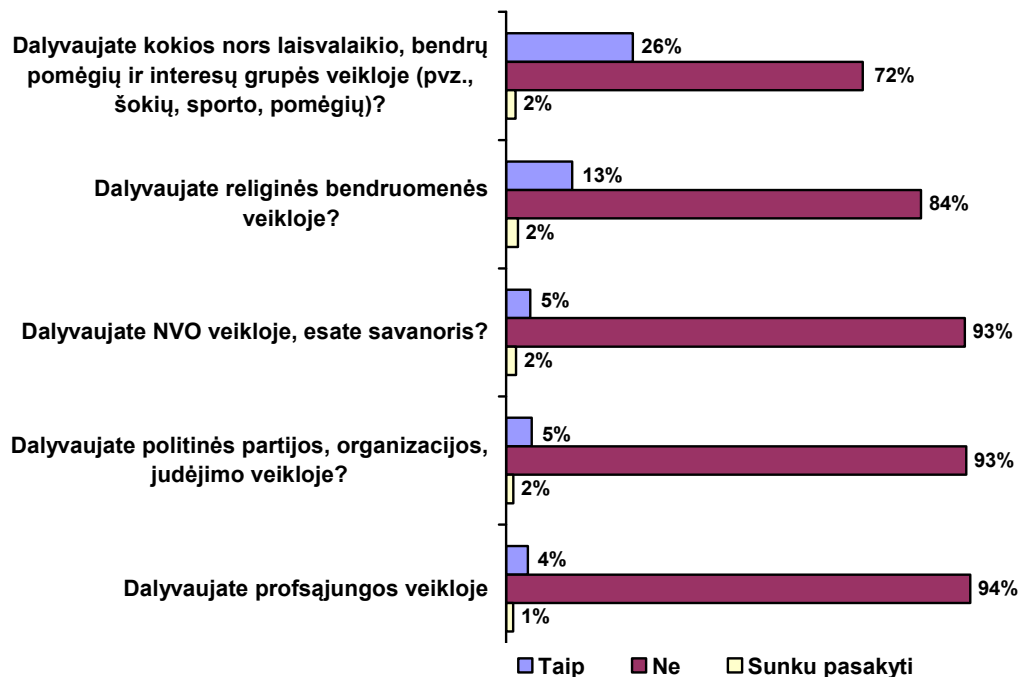

Dažniausiai buvo atsakoma, kad respondentai viešai nereiškė nuomonės, neteikė pasiūlymų dėl to, kad tiesiog netikėjo, jog nuo to kas nors pasikeis (51%). 18% respondentų nurodė, kad tuo nesidomiu, ir 18% - kad neturi tam laiko. 16% paminėjo, kad jiems to neleidžia daryti amžius, sveikata.

3.5. Dalyvavimas įvairių organizacijų veikloje

Respondentų buvo klausiama, ar jie dalyvauja kokioje nors profsajungos, partijos, NVO, religinės bendruomenės, laisvalaikio grupės veikloje (18 pav.).

18 pav. Dalyvavimas įvairių organizacijų veikloje

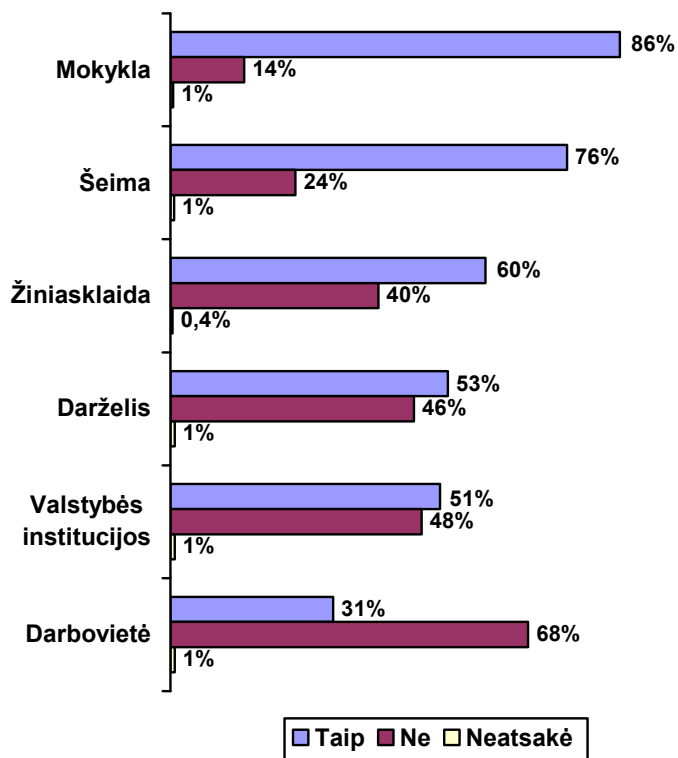
Daugiausia buvo nurodžiusių, kad dalyvauja laisvalaikio, bendrų pomėgių ir interesų grupių veikloje (26%). Daugiau tokių tarp turinčių aukštąjį išsilavinimą (35%), besimokančio jaunimo (55%), aukštesnių pajamų grupėje (36%).

Religinės bendruomenės veikloje dalyvauja 13% apklaustųjų. Ženkliai daugiau tokių yra kaimo vietovėse (22%).

3.6. Pilietiškumo ugdymas

Respondentų buvo klausiami, kokios institucijos, jų nuomone, labiausiai prisideda prie pilietiškumo ugdymo (19 pav.).

19 pav. Jūsų nuomone, kas labiausiai prisideda prie pilietiškumo ugdymo?

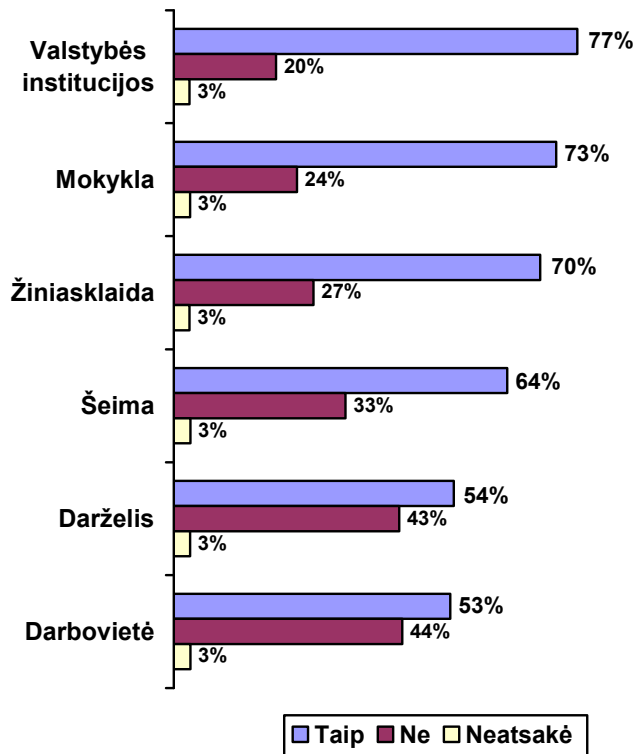

Labiausiai, respondentų nuomone, pilietiškumą ugdo mokykla (86%), šeima (76%). Nemažai įtakos, ugdant pilietiškumą, turi ir žiniasklaida, ją paminėjo 60% respondentų. Maždaug pusė respondentų paminėjo ir darželį (53%), ir valstybės institucijas (51%). Rečiausiai buvo minimos darbovietės (31%).

Respondentų taip pat buvo klausiami, kas turėtų daugiau prisidėti prie pilietiškumo ugdymo (20 pav.). Dažniausiai respondentai vardino valstybės institucijas (77%), mokyklą (73%), žiniasklaidą (70%).

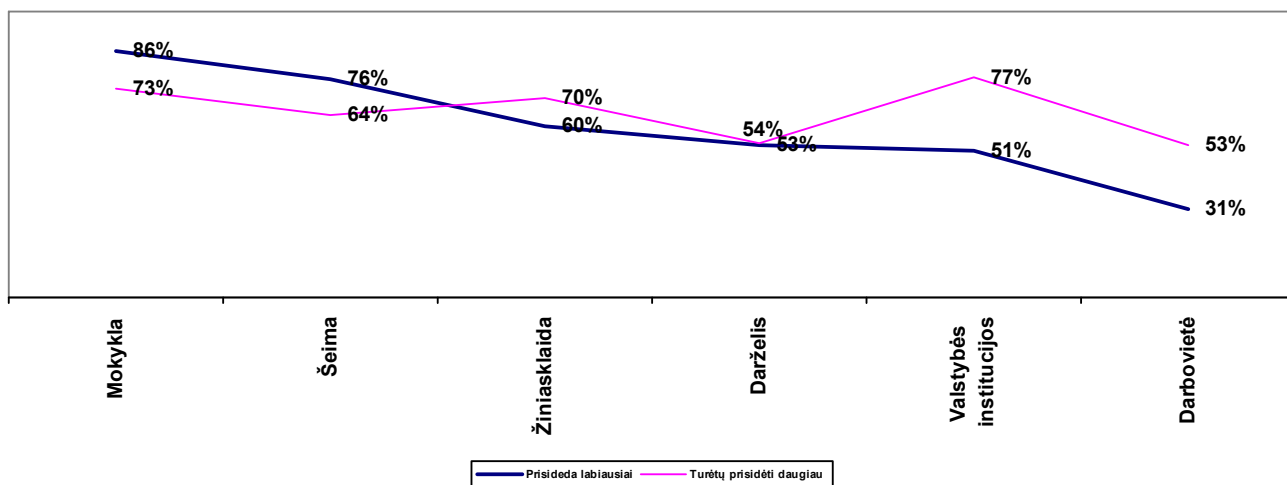

20 pav. O kas turėtų daugiau prisidėti prie pilietiškumo ugdymo?

Lyginant respondentų atsakymus, kas šiuo metu prisideda prie pilietiškumo ugdymo ir kas turėtų prisidėti, matome, kad prie pilietiškumo ugdymo daugiau negu dabar turėtų prisidėti valstybės institucijos, darbovietė ir žiniasklaida (21 pav.).

21 pav. Pilietiškumo ugdymas

Tyrimas atliktas Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centro užsakymu, įgyvendinant projektą „Lietuvos pilietiškumo žemėlapis“, pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ įgyvendinimo priemonę VP1-2.2-ŠMM-10-V „Neformaliojo švietimo paslaugų plėtra“.

KONTAKTAI:

Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centras
Odminių g. 12, LT-01122 Vilnius, Lietuva
Tel.: 8 5 261 87 82, 212 60 45
Faks.: 8 5 212 60 45
El.paštas: info@nisc.lt
Tinklalapiai: www.nisc.lt; www.3sektorius.lt;

Įmonės kodas 192013926
A/s LT36 7044 0600 0109 6326
AB SEB Vilniaus bankas, banko kodas 70440